

О. Абдурахмонов,
Н. Тўраев фотолари.

В. И. ЛЕНИН БОШҚИРДИСТОНДА

Бошқирдистон Автоном Совет Социалистик Республикаси улуғ Ленин даҳоси билан ташкил топган биринчи автоном республика ҳисобланади. У узоқ Сибирь ва Куйи Волга ерлигида, Жанубий Уралда жойлашган.

Бошқирдистон пойтахти Уфа бой ва мазмундор тарихга эга. Бу азият шаҳар ҳар бир совет кишии учун муқаддас ҳисобланади. Чунки бу ерда социалистик революция доҳиси Владимир Ильич Ленин яшаб ижод этган.

Россияда революция алағаси кенг таралаётган 1900 йилда Ленин Надежда Константиновна Крупская билан узоқ Сибирь сургувчи қилинганда шу шаҳарда ҳам турган.

Улуғ елпо революция йўлида олиб бораётган ҳаққония иниси бир дақиқа тўхтатилди. Жойларда мавжуд бўлган марксистик ташкилотлар билан узоқ алоқа бўлса, социал-демократлар, янги ишчилар билан тез-тез йиғилишлар ўтказиб турди. Марксистик ташкилотлар сафини мустаҳкамлади.

Уфада яшаб туриб умумрус марксистик газетани ташкил этишдек шарафли ишга қўл урди. Уфа, Нижегород, Урал социал-демократлари билан келишиб газетани нашр этиш, уни Россия ичра кенг тарқатиш ҳақида келишиб олди.

Уша пайтда чор Россиянинг қамқонхонаси бўлган Уфа шаҳри Совет ҳокимияти йиллари ичда иқтисодий жиҳатдан бақувват, маданияти ривож топаётган ўлкага айланди. Энди бўлса бу тарихий шаҳар Уралнинг кўзгусидир. Бошқирдистон Автоном Республикаси Иттифоқимизга машинасозлик, химия саноати маҳсулотлари, электр техника жиҳозлари, ўрмон хўжалиги моллари етказиб берувчи ўлка ҳисобланади. Бу юксак галабаларга бошқирд халқи Лениннинг улуғвор кўрсатмалари туфайли эришди.

Маъмур саҳифада доҳий яшаб, ижод этган Уфа шаҳри ва унинг ўғлини, шаҳардаги В. И. Ленин уй-музеи ва Бошқирдистон Автоном Республикасининг равақи ҳақида ҳикоя қилинади.

В. И. Ленин. 1897 йил.

МУҚАДДАС МАНЗИЛГОҲ

Хўр дўстимизнинг ўлаб шаҳарларида қўмиллатилган совет давлатининг асосчиси Владимир Ильич Ленин яшаб, ижод этган. Бошқирдистон Автоном Совет Социалистик Республикасининг пойтахти Уфа шаҳри ҳам ана шу муқаддас шаҳарлар туркумига кирди.

Революция доҳиси 1900 йили шаҳарнинг ҳозирги Достоевский ва Крупская кўчалари туташган уйда яшаб турган.

КПСС Марказий Комитетининг қарори билан 1941 йил 21 январда В. И. Лениннинг уй-музеи ташкил этилди. Эндиликда бу тарихий уй Уралда доҳийнинг ўлмас сиймосини абадийлаштириб турган энг юлдуз ва қимматбаҳо ёдгорлик сифатида сақланиб келмоқда.

Маъмур уйни кайтадан реконструкция қилиш ва унда очилган музей лойиҳасини Надежда Константиновна Крупская танишиб чиқиб, тасдиқлаган эди. Надежда Константиновна музейни ташкил этиш жараёнида ҳамма ишларга бош-қош бўлиб турди. Унинг хоналарига уй жиҳозларини Ленин билан

СОЦИАЛ- ДЕМОКРАТЛАР ҲАМКОРЛИГИ

В. И. Лениннинг Уфада бўлиш тарихи унинг ҳаётида, Уралда социал-демократик ташкилотларнинг барпо этилиши, революция намоёндаларининг етишиб чиқишида муҳим давр бўлиб ҳисобланади.

1900 йилнинг феврал ойида В. И. Ленин Н. К. Крупская билан Сибирьдан — сургувдан кайтаётиб, Уфа шаҳрида тўхтади. «Надежда Константиновна сургув мудатининг охири йилини шу шаҳарда ўтказиш керак эди. Уфада сургув мудатини ўтаётган социал-демократлардан А. И. Свердловский, А. Д. Цюрупа ва бошқалар бор эди. «Уфага келадиган кунимиз, — деб эсладди. Надежда Константиновна, — бизларни А. Д. Цюрупа, Свердловский ва Крохмаллар кутиб овишди. В. И. Ленин Уфада икки кун бўлиб, мени ва онамни шу ерлик ишончли революционер ўртоқларга топшириб, ўзи Питер томон йўл олди».

В. И. Ленин уфалик социал-демократлар ўртасида умумрус марксистик газета тузиш ҳақида фикрлашди. Россияда сиёсий инқирозга юз тутилган сабабли газетани нашр этишга шарт-шароитлар йўқ эди. Шу босқиндан ҳам Ленин газетани чет элда босиб чиқаришга қарор қилди.

Революция доҳиси Уфа шаҳридан ўтиб, полициячиларнинг таъқибига қарамай, Москва, Петербург, Рига, Нижний Новгород ша-

ридаб турган хўшбаҳарлар, турли мавзуларда ёзилган мақолалар газета саҳифаларида тез-тез босилиб турарди.

Йиллар ўтган сайин В. И. Лениннинг уфалик — социал-демократлар билан алоқаси янада мустаҳкамланиб борди. Н. К. Крупская ўзи яшаб турган хонасини ишчилар ижтимоирига бериб қўйганди. Шу хонадан туриб чет элда яшаб турган Ленин билан хат орқали алоқа болганлар, мақолалар юбориларди.

В. И. Ленин чет элга кетган. Н. К. Крупская ўзининг ижтимоиреволюцион фаолиятини давом эттирди. Революционер И. С. Якутов орқали темир йўл устаканалари ишчилари билан алоқа болди. «У ерда ишчи ва социал-демократлардан иборат 12 кишини ташкил этувчи тўғарак бор эди, — деб эслаган эди кейинчалик Н. К. Крупская. — Якутов тўғаракнинг энг жонқуяр қатнашчиларидан ҳисобланган. У кўп марта менинг олдимга кириб узоқ суҳбатлашган, китоблар олиб турарди. Унинг хотини Наташа ҳам эрининг революцион фаолиятига ҳайрихоҳ эканлигини билдириб, бизга ҳеч қандай сургув қўйишнинг асос қарда бўлмайдиган, иккаламиз бир амаллаб кун кечирамиз, дедан. Якутов маданийлик ва катта оғизлики ёмон кўрарди. Ҳамма ишнинг асоси, толушисиз, пушта қиларди».

Маъмури, Уфа Сибирь билан Россия ўртасига жойлашган. Узоқ Сибирь сургувдан Россияга қайтаётган рус революционерлари Ленин кўрсатмаси билан Надежда Константиновна ҳузурида бўлиб, келажикда қилинадиган ишлар ҳақида келишиб олишарди.

1901 йил 11 мартда Н. К. Крупская сургув мудатини ўтди, онаси Елизавета Васильевна билан Уфадан Подольск шаҳрига кетди. Бироз дам олиб, уй ишларини тартибга келтирди. Надежда Константиновна чет элга, Ленин олдида жўнаб кетди. У «Искра»нинг секретари бўлиб ишлади.

КЎРГАЗМАЛАР ҲИКОЯ ҚИЛАДИ

Уфа шаҳридаги Достоевский ва Крупская кўчалари туташган уйдаги ҳар бир нараса доҳиймиз В. И. Ленин ҳақида, намуна ва улуғвор инсон ҳақида ҳикоя қилади.

ДОҲИЙ ТУФИЛГАН КУНИНГ 100 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ҳарларида бўлиб, Псковга кетди. У рус социал-демократлар билан учрашиб, чет элда чиқадиган марксистик газетани Россияга олиб келиш, газета муҳбирларини ишчиларнинг ҳозирги фаолияти билан хабардор қилиб туриш кераклиги ҳақида ўқитириб ўтди.

В. И. Ленин чет элга жўнаб кетиши олдида онаси Мария Александровна ва онаси Аня Ильинична билан 1900 йил 15(28) июнда Уфа шаҳрига иккинчи марта келди. Волга, Кама, Белая дарёлари бўлаб сузиб ўтишди. У жойларда Уфа, Урал ва Нижегород социал-демократлари билан учрашди. «Искра»ни тарқатиш йўл-йўриқлари ҳақида, алоқани яхшилаш ва газета юбориладиган жой адресларини ёзиб турадиган муҳбирлар ҳақида келишиб олди. Бу учрашувлар полиция назоратчиларига сездирилмаган ҳолда ниҳоятда махфий равишда олиб борилди. Социал-демократлар билан бўладиган учрашувлар учун Ленин Белая дарёси соҳилларини, Случаевск хибонини (ҳозирги Н. К. Крупская хибони) танлаган.

Доҳиймиз ишдан бўш вақтларида шаҳарнинг чеккаларида бўлиб, жойларда бошқирд халқининг ҳаёти билан яқиндан танишди. Ҳонор у эиберат қилган шаҳар чеккаларида Н. К. Крупская хибони, шаҳар истироҳат боғининг қайиғи, темир йўл боғинамасига кирвернишда ва поезд тўхташ жойида ёдгорлик тахтачалари ўрнатилган.

В. И. Ленин уфалик ўртоқлар билан газета чиқариш ҳақида келишиб олди. Подольск шаҳрига кетди. Бу ерда у қариндош-уруғлари билан хайрлашиб чет элга йўл олди. Ленин шу ерда туриб «Искра» газетасини нашр этишга қизгин тайёргарлик кура бошлади.

В. И. Ленин Уфа шаҳридан кетганига бир йил бўлган, шаҳар губернатори ички ишлар министрилигининг махфий кўрсатмасини олди. Бу қорозда сиёсий ишлар билан шугулланмаётган кишиларни қўлга олиш кераклиги айтиб ўтилган эди. Бу рўйхатда Владимир Ильичнинг ҳам фамилияси бўлган. Полиция назоратчилари революция доҳийсини тутамиз, деб бекор уринишганди. Чунки Ленин шу пайтда чет элда туриб «Искра» газетасини чиқармоқда эди. Газета Россиянинг барча шаҳар ва губерналарига яқин тезлигида тарқалди.

В. И. Лениннинг Уфа шаҳрида бўлиши, унинг социал-демократлар билан олиб борган учрашувлари, жойлардаги марксистик ташкилотларни янада мустаҳкамлаш, янги ташкилотлар ташкил этишда муҳим босқич бўлиб хизмат қилди. Шунингдек, ташкилотларни мустаҳкамлашда Лениннинг «Искра» газетаси катта роль ўйнади. Доҳиймиз Уфа шаҳрида ишчиларнинг гуруҳларини тўзиш, газета агентларини тайинлаш, муҳбирлар танилаш. Шу босқиндан ҳам «Искра» биринчи бор нашр этилиши билан Уфага етиб келди.

Уфа социал-демократлар газетани ўзларининг раҳбар органи деб билишарди. А. Д. Цюрупа газета агенти эди. Уфа ва Уралдан юбо-

диқ мисралар ана шу керекин лампа ёдусида оқ қороз юзини кўрган. Шу стол атрофида Ленин революция хайрихоҳлари билан узоқ суҳбатлашган. Улар ўртасида дўстона ва фойдали маслаҳатлар олиб борилган.

Ленин шу хонада биринчи марта ишчи-деҳқонлар партиясини ташкил этиш ҳақида фикр юритган. умумрус марксистик «Искра»ни нашр этиш планини тузган.

Совет кишилари учун аниқ бўлган бу муқаддас уй-музейга узоқ-қўнандан кириб келадиганларнинг сони беҳисоб. Шу вақтгача музейда бир миллиондан ортиқ совет ва чет эллик меҳмонлар бўлишди. Уларнинг ҳаммаси бу ерга бир мақсад билан келишди. У ҳам бўлса, инсоният тенгисининг Урал ўлкасида кечирган ҳаёти ва ижтимоиреволюцион фаолияти билан яқиндан танишиб чиқишдир.

Доҳиймизнинг муҳаббат юз йиллик тўйига ҳозирлик қўйилаётган бир пайтда бу ерга кириб келадиган кишилар оқими кун сайин ортиб бормоқда.

Тақлиф ва мулоҳазалар дафтарини арақ-лаймиз.

Мана бу бетда қалб даъвати билан ёзилган сўзлар остида 200 дан ортиқ киши имзо чеккан.

«Биз Улуғ Октябрь социалистик революцияси ва граждандар уруши қатнашчилари, Бошқирдистонда Совет ҳокимиятини ўрнатишда жонбозлик кўрсатган ватанпарварлар, бизларни бир сағва уюштириб, коммунизм галабалари сари, порлоқ келажакимиз учун йўлланма берган. Совет давлати ва Коммунистик партия асосчиси Лениндан беҳад миннатдоримиз».

Мемориал уй-музеи.

Улуғ Ватан уруши йилларида Ватанимиз ҳимояси учун жангга олганлар қўшинларимиз ҳам албатта ана шу уй-музейга кириб ўтишарди. Улар: «Шу уйда туриб партияимиз ишига, халқимиз ишига солиқимиз, деб олт ичамиз. Севимли дўстимизни кўз қора-чўғидек сақлаб, гитлерчи газандаларини даҳлсиз она-еримиздан қувиб чиқаришга олт ичамиз», — дейишган. «Хурматли отахонимиз, урушга кетиш олдида сўз бериб айтганимиз, сиз орқали қўлга киритилган галабаларни ҳимоя қиламиз, халқимизнинг эркин ҳаётини сақлаб қоламиз».

Маъмур ёзувчи Мариэтта Шагиния тақлиф ва истаклар китобида ўзининг қўйидаги юрак сўзларини ёзиб қолдирган: «В. И. Ленин ва Н. К. Крупская яшаган содда хоналарини чин муҳаббат ва ҳушор қўлдан олиб кўриб қандим. Уй плани, зинаполлар, ойнадан боғиниб қўйиш Ульяновлар оиласининг Ульяновск

(Симбирск) шаҳридаги уйни жуда ҳам эсладим. Лениннинг уй-музеи Уфа шаҳрида жуда катта сиёсий-тарбиявий ишларни бажармоқда...»

Ленин орденли Уфа нефтини қайта ишлаш заводи ишчилари қалб даъвати билан ёзилган қўйидаги мисраларда доҳий ишига содиқ эканликларини яна бир бор билдиришган. «Биз завод ишчилари учун бу музейда бўлиш жуда ҳам қимматлидир. Чунки биз ишлаётган завод Лениннинг буюк номи билан юритилмоқда. Ишчилар ва инженер-техник ходимлар бу юксак номни шараф билан меҳнат жараёнида оқлайдилар».

ҲАМИША НАВ- ҚИРОН ЎЛКА

Қачонлардир Бошқирдистон чор Россиясининг энг қолоқ колонияси ҳисобланган. Кўп асрлар мобайнида бошқирд халқи татар ва мугул босқинчилари асорати, турли хон ва беклар ҳукмронлиги остида азоб-уқубатлар чекиб келган.

Улуғ Октябрь социалистик революциясидан кейин, Ленинча миллий сиёсат тантанаси туфайли бошқирдлар шаклан миллий, мазмунан социалистик маданиятга эришдилар.

В. И. Ленин Бошқирдистон Автоном Республикаси халқ ҳўжалигини ривожлантиришда катта раҳмхўрлик кўрсатди. 1919 йил 23 мартда РСФСР Халқ Комиссарлари Советининг Раиси В. И. Ленин БАССРни ташкил этиш ҳақидаги тарихий ҳужжатга имзо чекди. Ленин шу йил бу республикага ёрдам тариқасида 225 миллион сўм пул сўздас, 8 минг-лион пуд оғир-оғир маҳсулотлари, 5 мингдан ортиқ от ва чорва моллари, қўлаб рус-гор-хўжалик буюмлари юбориш ҳақида кўрсатма беради.

Бошқирдистон Автоном Республикаси эндиликда мамлакатимизга янги машиналар, станоклар, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари, ўрмон хўжалиги буюмлари, электротехника аппаратлари етказиб бормоқда. Нефть ишлаб чиқариш бўйича иккинчи Боку ҳисобланади. Бу ерда темир рудаси, нефть, тошкўмир, юқори сифатли марганец ишлаб чиқарилади.

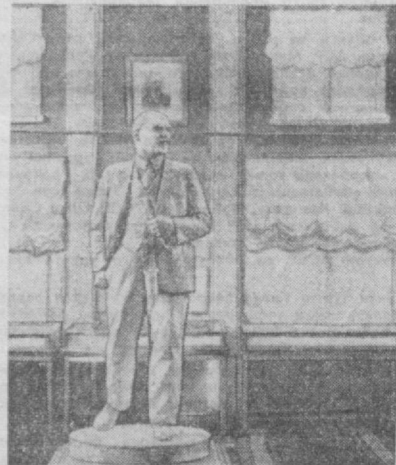
Революциягача ўз ёзувига эга бўлмаган бошқирдлар эндиликда юксак маданият қўйиқларига эришди. Республикада олин ўқув йўллари, 50 дан ортиқ техникум, 20 та илмий-текириш институти бор. Бошқирдистон Автоном Республикаси халқ ҳўжалигида эришган ютуқлари учун икки марта Ленин ордени билан мукофотланган.

Шаҳар марказида бутун борлиққа салобат қўйиб, теварак-атрофга нур сочиб турувчи ёдгорлик бор. Унда В. И. Лениннинг улуғвор сиймоси акс эттирилган. Бу ёдгорлик, 1924 йил 7 ноябрда очилган эди. Бу СССРда В. И. Ленинга ўрнатилган энг дастлабки ёдгорликлардан ҳисобланади. Бу тарихий ёдгорлик бошқирд халқини порлоқ келажак — коммунизм қуришдек шарафли ишга даъват этиб турибди.

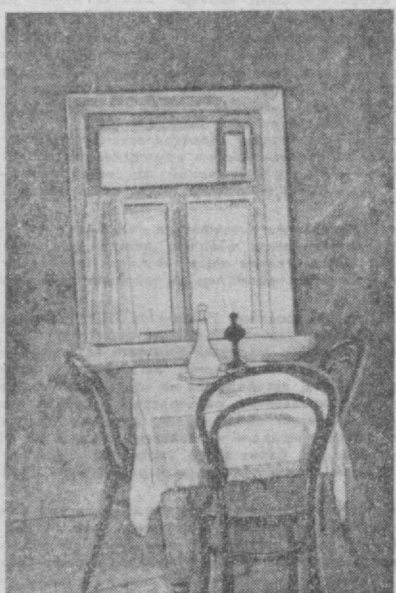
Х. АХМЕТОВА,

Уфа шаҳридаги В. И. Ленин уй-музеининг директори.

Н. ЮСҮПОВ.

Музейга кирвернишда В. И. Ленинга ўрнатилган ҳайкал.

Доҳий шу хонада ижод қилган.

лаи бирга яшаб турган пайтидагидек қилди тартиб билан қўйишда ҳам фаол қатнашди. Музей лойиҳасининг орасида Надежда Константиновна қўли билан ёзилган қўйидаги сўзларни ўқиймиз:

«Менимча уй тўғри реставрация қилинган. Бизнинг пастки қаватида Лениннинг ҳаёти ва ижодий фаолиятини акс эттирувчи кичикроқ кўргазма ташкил этилса, мақсадга мувофиқ бўларди. Шунингдек, унинг асарларидан олинган намуналарни намойиш этишга кичикроқ кутубхона керак. У ҳақида олим ва мутафаккирлар томонидан ёзиб қолдирилган фикрлар қўйилса, дедан тақлифим бор. Бу таассуротлар рус ва бошқирд тилларида ёзилган бўлсин. Шунингдек, бошқирд ва рус тилларини билувчи энкурсовод топишса, янада яхши бўларди».

Надежда Константиновна умрининг охириги дақиқаларигача музей ходимлари билан хат ёзишиб турди. 1939 йил 18 февралда у му-

В. И. Ленин, Н. К. Крупская ва А. Д. Цюрупа билан «Искра» газетасига мақолалар юбориш йўллари ҳақида суҳбатлашмоқда. (Чапда) Владимир Ильич, Уфада қариндошлари даврасида.

БИРИНЧИ МАРТА

Область физкультура ва спорт комитети ташаббуси билан биринчи марта кўпқунлик велосипед пойгаси ўтказилди. Чирчиқ — Тошкент — Олма-лик — Юқори Чирчиқ — Куйи Чирчиқ — Олмалик марш-рути бўйлаб ўтказилган велосипедчилар пойгасида областининг барча шаҳар ва районининг кучли спортчилари иштирок этди. Ҳар бир команда составида туртадан спортчи бор эди. Дастлабки этаплардан Қирчиқ командаси аъзолари пешадамликни қўлга олишди ва охиригача эстафетани қўлга олишди. Умуманан ҳам ҳисобидан биринчи ўринни эгаллаган чирчиқликлар 510 километр масофага 44 соат 01.33 секундда босиб ўтишди. Иккинчи ўринни эгаллаган олмаликликлар леш қадамга 42 минут ютади қўлини.

Шахсий ҳисобда чирчиқлик Э. Геттик пойга толиб бўлди. У масофани 10 соат 57.26 секундда босиб ўтди. Олмаликлик В. Путьки билан С. Кутликовлар иккинчи-учинчи ўринларга чиқиди.

Областимизда велосипед спортини янада оммавий тус олдирди ва кўпбал маҳоратли спортчилар тайيارлашда кўпқунлик пойгани аҳамияти каттадир. Шунинг учун ҳам бўйлаб мусобақалар ҳар йили ўтказиб туришга қарор қилинди.

СПАРТАКИАДА ОДИМЛАРИ

БАСКЕТБОЛ. Рига шаҳрида касаба союз спортчилари спартакиадада программаси асосида баскетболчилар мусобақалари давом этмоқда. Республикамиз аёллар командаси жиддий нуралардан кейин финал олимпиада киришди. Ҳамшаҳарларимиз яқиндаги учрашувлари ҳам ғалаба билан бошланди. Биринчи турда улар кулди Грузия командасини 61:52 ҳи-

«АВРОРА» ЖУРНАЛИНИНГ БИРИНЧИ СОНИ

Тошкентда нашр этилаётган «Авора» журналининг биринчи сони 8 августдан бошлаб, обуначиларга тарқатила бошланди. Журнал ташкил шоир Николас Тихоновнинг кириш сўзи билан очилди. Илк китоб саҳифаларида ленинградлик адабиётчилар Даниил Гранин, Александр Володин, Михаил Дудин, Вадим Шефнер ва бошқалар ўз асарлари билан қатнашмоқда. В. И. Ленинга бағишланган ва революция доҳиси ҳаётий қогизда ёзилган шеърлар «Ленинома» туркумига биравлаштирилган. Бу рубрикада граждандар урушининг соҳиб қомиссари Александр Верин, шев, Коммунисттик партиянинг некса аъзоси, Владимир Ильич билан учрашган — Ялмар Виртанен иштирок этмоқда. Ленинград шаҳри, ТАСС мухбири.

Кишиларнинг қандай қилиб ич буруғи йўлиқиб қолишларини, эҳтиёт, билмасангиз керак. Аслида бу касалликка мувабало бўлиш ҳеч гап эмас. Айталик мактаб ўқувчиси мусобақадда қатнашиб суваб, ариқдан сув ичди. Қандай ариқнинг ўзи ҳам билмайди. Қўлини эса юмганча, Бошланғич мактаб ўқувчиси, ўқувчилар дафтари бархонини оғизда қўлаб қараётган ва ҳоҳа-зо. Эҳтиётсизлик билан касалхонага тушган бу беморлар аслида олганда гигиена қоидалари билан етарли даражада таниш бўлмаганлар. Ич буруғи ҳақидаги ҳозирги билимларимиз унга қарши муваббақат билан курашиш имконини беради. Касалликнинг тарқалишида бактерия ташувчи, яъни кўринишдан соғлом, аммо организмда касаллик микроблари бўлган кишилар ҳам муҳим роль ўйнайди. Ич буруғи қўзғовчи микроблар етарлича яшовчан бўлгани учун узоқ вақт тирик қолмади. Демак, у юқумли бўлади. Инфекция

собида маглубията учратишди. Ҳар сафаридек командамизга хизмат кўрсатган спорт мастери Равила Салимова Прокпенко энг кўп очко олиб берди. Эриқлар командамиз 7:12 ўринлар учун курашмоқда. Биринчи кун Қирғизистон командасини 79:67 ҳисобда енгган тошкентлик спортчилар иккинчи кун ҳам ғалаба қозондилар. Озарбайжон командаси билан бўлган ўйинда ҳамшаҳарларимиз катта фарқ билан (91:65 ҳисобда) устун келдилар.

ШАХМАТ. Ғэбен шахматчи-си А. Мкртчян пешадамликни давом эттирмоқда. Иавбатдаги турда у соҳиб жаҳон чемпиони ленинградлик Л. Руденкога маглубията учратди ва ягона пешадам бўлиб олди. А. Мкртчян ҳали бирор партияни ютагани йўқ. 7 учрашувнинг 6 тасида ғалаба қозонди, бир ўйин эса кечиктирилди.

Мухин украинлик спорт мастери И. Платоновни енгди, 3-4 ўринларда бормоқда.

УҚ ОТИШ. Тошкентлик мерган И. Фрид МВ-9 машинида 600 имкониятдан 593 очко, тулади ва фахрли иккинчи ўринни эгаллаб қумуш медалга сазовор бўлди.

СУЗИШ. В. Бадова 200 метрга комплекс усулда сузишда маррага унчинчи бўлиб келди ва бронза медали эгаси бўлди.

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА. Республикамиз енгил атлетикачилари мусобақаларни тутатдилар. Улар эришган натижалар ҳечқимини қониқтирмайди. Узумий 15 ўринда қолди команда жағфарасига бор-йўғи 36 очко қўпишди, холос.

Бир доиншмандан: «Кутубхона нима?» деб сўрашганда, у: «Кутубхона — билим хазинаси. Унинг жаовларидан китоблар дур» деган экан. Дарвоқе, шундай. Адабиётларга бон кутубхонадан баҳраманд бўлиш билим хазинасидан дур қидириш керак.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Асосий кутубхонаси ҳақида гап борганда беҳтиёр ана шу фикр ётди тушиди. Бу билим хазинаси жаовларидан териб қўйилган китоблар беҳисоб. Улар орасида ноёблари ҳам талайгина.

Кутубхонанинг чет эл адабиёти бўлимини олиб кўринг. Бу ерда ўзининг қизиқтирган турли адабиётларини, илмий тўплам ва журналларини олиб ўқиниш мумкин.

Мақор бу билим фондида чет элларда нашр этилаётган деярли ҳамма илмий журналлар ҳам сақланади.

Ҳа, у жаҳондаги кўпгина мамлакатлар кутубхоналари, илмий муассасалари билан яқиндан алоқа боғлаган. «Тошкент. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Асосий кутубхонаси» деган ёзув битилган бандероллар чет эллардан бу

ҚИЗИҚАРЛИ КЕЧАЛАР

ОҚШОМ тушини билан пойтахтимиздаги Тельман номли маданият ва истироҳат боғи шаҳар меҳнаткашлари билан ғажумлашиб кетади. Сўлим боғ кўйида дам олувчиларнинг мириқиб қордиқ чиқаришлари учун барча шароитлар яратиб берилган.

Доҳиймиз В. И. Лениннинг муборакбод юз йиллик тўйига ҳозирлик қилиётган бир пайтда боғ маъмурияти аҳоли тарқатиш борасида салмоқли ишлар қилмоқда. Бу ерда турли ихтисослар бўйича қизиларли кечалар уюштирилмоқда. Меҳнатини илмий асосда ташкил этиш мақсадида бир қатор қизиқарли лекция ва суҳбатлар ўтказилиб турибди. Олимлар, мухассислар суҳба қилиб, доҳийнинг меҳнатини илмий асосда ташкил этишга бўлган муносабати ҳақида бир қатор лекциялар ўқинди. Улар ишлаб чиқаришни механизациялаштириш ва автоматлаштириш, синтетика материалларини жорий этиш масалаларида оид суҳбатлар ўтказилди.

«ДўСТЛИК» МЕҲМОНХОНАСИ

ПОИТАХТИМИЗНИ қайтадан бағро этишда кўплар қатори узоқ Воронеждан келган олийқиммат буювдорлар ҳам ўз ҳиссаларини қўпишмоқда. Эндиликда уларнинг билан қўчи билан қад кўтарган мухташам билноларда юзлаб тошкентлик оғиллар ишмоқда.

Яқинда воронежлик қурувчилар тошкентликлар учун тўққиз қаватли ишона меҳмонхона қуриб беришди. Бино Навоий ва Энгельс кўчалари туташган жойда қад кўтарган. Ҳозир меҳмонхонанинг 250 ўринлиги биринчи қисми фойдаланишга топширилди. Ҳозир унинг қўрғам ва ён-ёғур хоналарда меҳмонлар истиқомат қилишмоқда.

ерга кунда-қунаро келиб туради. Шу йилнинг ўзига кутубхона ўнга яқин йирик кутубхоналар билан алоқа ўрнатди. Эндиликда Покистон, Лотин Америкас давлатларидаги айрим кутубхоналар билан ҳам адабиётлар айрибон қилинмоқда. Шу яқин олар ичиде олин-

БИЛИМ ХАЗИНАСИ

ган китоблар билан танишамиз. Қалқутта қиме институт бу ерда нашр этилаётган илмий журнални йўллабди. Бирлашган Араб Республикасидаги фармакология жамаиати чингарган яқин китоб ҳам кутубхона жаовларидан ўрин олди. Япониядаги техника давлат кутубхонаси академик олимларини яна бир илмий асар билан хурсанд қилди.

Хиндистондан олиётган турли адабиётларнинг ўзи катта бир картотекани ташкил этди. Сизга айтсак, кутубхона

ОРЖОНИКИДЗЕ районидagi «Қизил Ўзбекистон» колхози боғларида ҳосил мўл бўлди. Колхозчилар бу ҳосилни тез йиғиб олиш, шаҳар меҳнаткашларига етказиб бериш учун курашмоқдалар. Суратда: М. Муллабеванинг олма тараётганини қўриб турибсиз. Қ. Розиков ва Н. Ключев фотоси. ЎзТАГ.

ЯНГИ ШЕЪРЛАР

ЛЕНИН ЙҮЛИДАН (Қўшиқ)

Бизлар аҳил, дўст ишок, Борамиз улуғ йўлдан. Ленин туғган байроқ Нур соҳар, тушмас қўлдан. Героимизда мустақим Бирлашган ўроқ-бола. Партия элга ҳалдам, Халқларини бошлар олға. Ўқини, меҳнатда ҳар тоқ Бизлар ибрат бўламиз. Миниб ракета-тойтоқ,

Бир кун ойга қўнамиз, Коммунизм боғининг Биз ўсимир, нихолимиз. Эгаллаб фан тоғини, Қулар бахт-қўбонимиз.

ПИОНЕРЛАР ҚҮШИГИ

Оқ олтин, олоқ олтин, Дурдан ҳам порлоқ олтин. Қўшиқ айта бошласак, Сени қўлаймиз олдин. Ся — юртимиз фахрисан, Момик депиз, нахрисан.

Сендан чиқар мой, газмол, Мағрурлансанг, ҳақласан. Сени етиштиргунча Озми меҳнат кетади? Пахтакорлар доғруғи Бутун элга етади. Эй, пахтажон, соз пахта, Биз қўлаймиз сен ҳақда. Ҳар йил теримга шаймиз, Мўл ҳосил унган чоқда.

Илос МУСЛИМ.

ҲАМКОРЛИК САМАРАСИ

БҮНДАН тўққиз йил муқаддам Вьетнам Демократик Республикасининг кинематографи Ле Хуан ва тошкентлик кинорежиссёр, СССР халқ артисти Малик Қайумов билан ҳамкорликда «Вьетнам менинг Ватаним» фильмини суратга олган эди. Вьетнам меҳнаткашларининг кундалик ҳаётини акс эттирувчи бу фильм Иттифоқиамизнинг барча шаҳарларида кеат жамоатчилида катта қизиқиш уйғотди.

Яқинда Ле Хуан пойтахтимизга иккинчи марта ташриф

буюрди. У Совет Иттифоқида халқаро кинофестивалда қатнашиб учун медал эди. Ле Хуан Москва, Киев кино ходимлари билан бир қатор қизиқарли учрашувлар ўтказди. Сўнгра у Тошкентга келиб ҳам, касби Малик Қайумов билан учрашди. Дўстлар Тошкент киностудиясида бўлиб, ўзбек кинематографчиларининг иши билан танишди, оператор ва режиссёрларнинг кўп йиллар мобайнида ортирган бой тажрибасини мириқиб тинглади.

Э. РИЗАЕВ.

САЛОМАТЛИК КИШИНИНГ ЎЗИГА БОҒЛИҚ

Тўғри, медицина фани ҳали ич-буруғи инфекцияси қарши турадиган мураккаб механизмларни охиригача ишлаб чиққанча йўқ. Аммо, эмлаш учун жуда ҳам фойдали вақтинча яратилди. Олимларимиз бу мураккаб проблемаларни ҳал қилиш юзасидан илмий ишлар олиб бормоқдалар.

Ич буруғи ҳақидаги ҳозирги билимларимиз унга қарши муваббақат билан курашиш имконини беради.

Касалликнинг тарқалишида бактерия ташувчи, яъни кўринишдан соғлом, аммо организмда касаллик микроблари бўлган кишилар ҳам муҳим роль ўйнайди. Ич буруғи қўзғовчи микроблар етарлича яшовчан бўлгани учун узоқ вақт тирик қолмади. Демак, у юқумли бўлади. Инфекция

ВРАЧ МАСЛАҲАТИ

ғушт, мураббо, ғушт, базиқ ва картошка ич буруғи тақчааларига энг қўлай манба ҳисобланади.

Касалликнинг тарқалишига, айниқса ёзда, пашша-сабаб бўлади. Аммо, кўпгина кишилар ич буруғи тарқатадиган бу хира ҳашаротларга бефарқ қарайдилар. Олимлар, ичбуруғи микроби пашша оёида 5 кунгача, унинг ичиде эса 20 кунгача тирик бўлишини аниқладилар.

Организмга ичбуруғи таёқчаси тушган киши касаллик микроблари жуда кучли бўлмаган ва организмнинг ҳимоя кучи юқумли касалликдан устун чиққан вақтда касалланмаслиги мумкин. Орган тақдирда ҳам бирдигина бўлмай, икки нундан саккиз кунгача ўзини яқин тутди. Ёки оғизга дохас сезади. Касалликнинг бу «яширин» даврида микроблар йўғон ичакка кириб олади ва қўлайиб захарли модда — токсин акретади. Шундан сўнг одатдаги воқеа рўй бериб, ҳарорат кўтарилади, қорин оғрийди, бир сутнада кўп ич кетади. Йўғон ичкаларнинг шиллиқ пардаси эса ялланганда ва кўп миқдорда шиллиқ акралаб чиқади. Бундай вақтда ичакнинг баъзи жойлари яраланиб, шиллиқ қонга қўшилиб кетади.

Ичбуруғи вақтида бутун организм зарарланади. Бу, маъна бўндай содир бўлади: микроблар томонидан акралаган захарли моддалар ичакка сўрилади, улар қонга ўтиб бутун организмга тарқалади. Организмнинг асосий бош қарувчиси бўлиш нерва системасига биринчи зарба тушади. Натижада юрак, бўйран, янғир ва бошқа муҳим органларнинг нормал фаолияти бузилади. Беморнинг аҳоли оғирлашади, нимжон бўлиб қолади.

Тартиб билан даволашни патижада бемор бир неча кундан сўнг тузала бошлайди. Бироқ, ҳар доим ҳам шундай бўлавермайди. Шунинг учун маслиҳат кераки, баъзи ҳолларда ичбуруғи жуда оғир формада ўтади. Фалокат рўй бермаслиги учун касалликни ўғаниб юбормаслик керак. Бунинг учун дарҳол врачга мурожаат қилмоқ лозим.

Н. ШАЙХОВА, Тошкент шаҳар санитария маорифи уйининг бош врач.

БУ ОНАХОН Тошкентдаги «Юлдуз» фирмасининг биринчи филиалида деярли чорак асрдан бўён тивувчилик қилиб келмоқда. Жамила опа Мавлонова шу кунларда смена топиширқларини мунтазам 110-120 процентдан бажаряпти. У ҳамон ёшлардек гайрат кўрсатмоқда.

Ю. Содиқов фотоси.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нахрийтининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Реклама Эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.30 — Иқрсатишлар программаси, 18.35 — Телеянгилликлар (рус тилида). Ўзбек тилида: 18.45 — Коммунист ва ишчи партияларнинг Москвада бўлган халқаро кенгашининг тарихий аҳамияти, 19.00 — Концерт, 19.40 — Телеянгилликлар.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ 18.30 — Қўрсатишлар программаси. Рус тилида: 18.35 — Қўғриқчи фильм (болалар учун), 18.45 — Тошкент истиқболи, 19.20 — Эстрада концерти. Ўзбек тилида: 20.00 — Рассом ва замон, 20.20 — Инсон ва қонун, 20.50 — Концерт, 21.45 — Биринчи учрашу (бадий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 20.00 — 8-шахтдаги воқеа (бадий фильм), 21.30 — А. Королев кўлайди, 21.50 — Тугаланимиз кундалик (телефильм), 22.35 — Мелодия — 68.

ТЕАТР

МУҚИМИЯ НОМЛИ ТЕАТРДА — 13/УШ да Ёшликда берган кўнги, 14/УШ да Икки билгузуи.

КИНО

ҚИШИ БИНОДА

Бомбай тун оғушида — «ЧАН-КА», «ЎЗБЕКСТОН», НАВОНИ номли, «ВОСТОК» (қиздуз ва кеч-қурун). Қўзғолончилар (қиздуз соат 12, 2, 4 ва кеч 6 да), Ёмзада фанат қизлар (бон да 10 да) — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», Тайга хўжайини (ортаб соат 11 да), Қизларнинг ўғирлаш (қиздуз ва кеч-қурун) — САНЪАТ САРОЙИ.

Севги ва кўз ёши (нурфот соатларда), Сеник иварталданг нотилик (тоқ соатларда) — «ДРУЖБА».

Илар жарлинка бошлайди — «КОМОСОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (қиздуз ва кеч-қурун).

Жаюловчи — «ЎЗБЕКСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (қиздуз ва кеч-қурун).

ЕЗГИ БИНОДА

Кеч соат 9 ва 10-40 минутда бошланади.

Анжелика ва қирол — «ФЕСТИВАЛЬ».

Қўзғолончилар — «ХЕВА», Илар жарлинка бошлайди — ТЕЛЬМАН номли.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ойбек номли Ўзбекистон халқлари тарихи музейи СССР тарихи мутахассислиги бўйича илмий ходим (имкон борида чет тилини билган) вакилати вакифасига КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ Конкур муқадди — эълон чиқарилган бўлган бир ой. Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Куйишев кўчаси, 15-уй. Ёйшаюба ва душанбадан бошқа ҳар кун ортаб соат 10 дан кеч 6 гача учрашилсин).

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ОЙБЕК НОМЛИ ЎЗБЕКСТОН ХАЛҚЛАРИ ТАРИХИ МУЗЕЙИГА музей иштирокчилари КЕРАК Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 15-уй (Йаншаюба ва душанбадан ташқари ҳар кун ортаб соат 10 дан кеч 6 гача учрашилсин).

ТОШКЕНТ «ОБЛИКОТОР»-ИГА сувоқчи-буёқчи, электр монтерлар, рассом, дурадгор КЕРАК Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 42-уй.

Ўзбекистон ССР Қурилиш министри 6-ҚУРИЛИШ ТРЕСТИНИНГ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШТИРИЛГАН 3-КУМА КОЛОНАСИГА дурадгорлар, қиш терувчилар, бонкчиликлар, арматурачилар, бўёқчилар, сувоқчилар, авторанчилар, электр лавандачилар

КЕРАК Меҳнат ҳақи ишбай-муқофот тарихида ва иш кўча характерда бўлганлиги учун 30% кўшимча хан туланади. Ёлғиз ишчилар ётоқхона билан, оғиллар 1 йиллик муқаддат квартира билан таъминланади. Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ғўта Чирчиқ райони, Авангард посёлкаси (102-автобуснинг сўнги бекетига).

ИНДЕКС — 6469. Р. 01642.